

Bartosz Józwik

Prognozy gospodarcze dla państw Europy Środkowej należących do strefy euro. Najważniejsze wyzwania i trendy w latach 2023-2024

Państwa Europy Środkowej należące do strefy euro będą musiały zmierzyć się w kolejnych latach z różnorodnymi wyzwaniami gospodarczymi. Niepewność geopolityczna, spowodowana wojną Rosji z Ukrainą, globalne napięcia gospodarcze oraz inflacja stanowią główne czynniki wpływające na gospodarkę tego regionu, które wykazują zróżnicowane trajektorie wzrostu. Częstym zjawiskiem jest spowolnienie wzrostu gospodarczego, choć tempo tego spowolnienia różni się między państwami. Warto jednak zwrócić uwagę na relatywnie niewielkie zróżnicowanie w prognozowanych tempach wzrostu PKB na rok 2024, które oscylują w granicach od 2,1% na Słowacji do 3,1% w Estonii. W całym regionie podkreśla się znaczenie funduszy unijnych, które wspierają inwestycje i przyspieszają odbudowę gospodarczą.

Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gospodarczego. Należy podkreślić, że uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gospodarczego analizowanych państw Europy Środkowej, mające wpływ na najnowsze prognozy Komisji Europejskiej opublikowane we wrześniu 2023 r., są podobne do tych z początku roku ([„Komentarze IEŚ”, nr 750](#)). Perspektywy wzrostu gospodarczego i handlu na świecie pozostają zasadniczo niezmienione, co oznacza, że zarówno analizowane państwa Europy Środkowej, jak i cała gospodarka UE nie mogą liczyć na silne wsparcie ze strony popytu zewnętrznego. Pomimo słabych wyników gospodarczych w Chinach w pierwszej połowie tego roku, ocena gospodarki światowej była nieco lepsza od przewidywanej. Zmniejszyło się ryzyko niedoborów dostaw energii dla państw UE ([„Komentarze IEŚ”, nr 837](#); [„Komentarze IEŚ”, nr 937](#)). Natomiast napięcia geopolityczne spowodowane agresywną wojną Rosji przeciwko Ukrainie nie uległy złagodzeniu ([„Komentarze IEŚ”, nr 965](#)), a robocze założenie leżące u podstaw prognoz KE ponownie przyjmuje, że konflikt ten nie zostanie rozwiązany w horyzoncie czasowym prognozy.

Polityka monetarna w strefie euro. Działania podejmowane latem przez Europejski Bank Centralny (EBC) odbywały się w warunkach zaostrzającej się globalnej polityki monetarnej. Zarówno w USA, jak i w pozostałych gospodarkach rozwiniętych (np. w Wielkiej Brytanii, Australii, Kanadzie) banki centralne zdecydowały się na podwyższenie stóp procentowych w konsekwencji utrzymującej się wysokiej inflacji. Natomiast w gospodarkach wschodzących wydaje się, że zacieśnianie polityki pieniężnej generalnie dobiegło końca. Chiński bank centralny obniżył swoje podstawowe stopy procentowe po raz kolejny, aby pobudzić akcję kredytową. W tym czasie EBC kontynuował normalizację swoich głównych instrumentów polityki pieniężnej, podwyższając stopy procentowe ([„Komentarze IEŚ”, nr 914](#)). W tych uwarunkowaniach najważniejsze wyzwania i trendy prognozowane dla państw Europy Środkowej należących do strefy euro można scharakteryzować w następujący sposób.

Chorwacja. Według prognoz Chorwacja zanotuje realny wzrost PKB na poziomie 1,6% w 2023 r., głównie w wyniku pozytywnych efektów przystąpienia do strefy euro i strefy Schengen ([„Komentarze IEŚ”, nr 745](#)). Dodatkowo, w miarę jak inflacja spada do docelowego poziomu 2%, a na rynku pracy utrzymują się niedobory, wzrost realnych płac powinien pobudzić konsumpcję prywatną. Ponadto absorpcja środków w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) przyczyni się do wzrostu gospodarczego. Oczekuje się, że w 2023 r. stopa bezrobocia spadnie z 7% w 2022 r. do 6,6%. Rosnący import oraz zwiększony popyt ze strony głównych partnerów handlowych Chorwacji sprawią, że eksport netto wniesie tym razem neutralny wkład we wzrost PKB. Prognozuje się, że w 2024 r. realny PKB wzrośnie o 2,3%, głównie dzięki wzrostowi konsumpcji i inwestycji.

Słowenia. Mimo że w 2022 r. w Słowenii zanotowano silny wzrost gospodarczy, przewiduje się jego osłabienie. Konsumpcja prywatna ma nadal rosnąć w wyniku większego zatrudnienia i rosnących płac, ale jej dynamika

zwolni do ok. 2% w latach 2023-2024. Optymistycznie zaznacza się, że spodziewany jest wzrost stopy oszczędności do poziomu zbliżającego się do wysokości sprzed pandemii. Inwestycje publiczne mają utrzymać się na wysokim poziomie dzięki planowanemu wdrożeniu funduszy UE, w tym RRF. Stopa bezrobocia, zgodnie z prognozami, będzie kontynuować tendencję spadkową, malejąc z 4% w 2022 r. do 3,8% w 2024 r. Spadek inflacji spodziewany jest dopiero w drugiej połowie 2023 r., osiągając średnio 7,0% w 2023 r. i 3,8% w 2024 r. Prognozowany jest wzrost PKB o 1,2% w 2023 r. i o 2,2% w 2024 r.

Słowacja. Wzrost gospodarczy na Słowacji w znacznym stopniu zależeć będzie od inwestycji i eksportu. Przewiduje się, że aktywność gospodarcza przyspieszy w drugiej połowie 2023 r. dzięki poprawie sytuacji w łańcuchach dostaw, co z kolei prawdopodobnie pobudzi wzrost eksportu. Poprawa perspektyw gospodarczych dla głównych partnerów handlowych Słowacji także zapowiada zwiększenie popytu na kluczowe produkty eksportowe, w tym samochody. Pomimo silnego wzrostu konsumpcji prywatnej w 2022 r., w kolejnym roku może ona ulec stagnacji z powodu zmniejszających się płac realnych. Z drugiej strony, spodziewany jest znaczący wzrost inwestycji dzięki funduszom UE, w tym RRF, oraz inwestycjom rządowym. Prognozowana inflacja wynosi 10,9% w 2023 r. i 5,7% w 2024 r. Prognozowany wzrost PKB w 2023 r. kształtuje się na poziomie 1,5%, a w 2024 r. ma on powrócić do poziomu 2,1%.

Estonia. Przewiduje się, że w 2023 r. realny PKB Estonii zmniejszy się o 0,4%. Konsumpcja prywatna pozostanie słaba, podczas gdy inwestycje powinny stopniowo powracać na ścieżkę wzrostu w konsekwencji zaostrzających się warunków finansowych. Prognozowany jest ograniczony eksport z powodu słabego wzrostu gospodarczego partnerów handlowych. Mimo niekorzystnych wyników gospodarczych, sytuacja na rynku pracy pozostaje dość napięta ([„Komentarze IEŚ”, nr 878](#)). Stopa bezrobocia w lutym wyniosła 5,1%, kontynuując tendencję spadkową. Nadal trwa napływ osób uciekających przed wojną na Ukrainie, co zwiększa zasoby siły roboczej. W 2023 r. inflacja utrzyma się na wysokim poziomie, osiągając 9,2%, a następnie spadnie do 2,8% w 2024 r. W warunkach zmniejszającej się inflacji i rosnących realnych dochodów rozporządzalnych prognozowany jest wzrost realnego PKB w 2024 r. do 3,1%.

Litwa. Skutki rosyjskiej inwazji na Ukrainę spowolniły wzrost gospodarczy na Litwie. Aktywność gospodarczą tłumili spadek eksportu (m.in. do Rosji i Białorusi) oraz obniżona konsumpcja prywatna, ponieważ wzrost dochodów z pracy nie zrekompensował wysokiej inflacji. W najbliższej perspektywie niepewność gospodarcza i geopolityczna, pogarszająca się sytuacja finansowa przedsiębiorstw oraz słabnąca siła nabywcza gospodarstw domowych będą nadal ograniczać aktywność gospodarczą. W 2023 r. prognozowany jest wzrost gospodarczy na poziomie 0,3% ([„Komentarze IEŚ”, nr 902](#)). Natomiast w 2024 r. zwiększy się on do 2,5%, głównie dzięki większym wydatkom na konsumpcję prywatną. Ponadto większa absorpcja funduszy UE, zwłaszcza z RRF, ma wspierać inwestycje zarówno w 2023, jak i 2024 r.

Łotwa. Szybki wzrost inflacji na Łotwie w drugiej połowie 2022 r. wraz ze zmniejszeniem inwestycji doprowadziły do znaczącego osłabienia dynamiki gospodarczej ([„Komentarze IEŚ”, nr 887](#)). Te czynniki utrzymały się w kolejnych miesiącach, prowadząc do słabego wzrostu gospodarczego na początku 2023 r. Przewiduje się, że inwestycje finansowane przez UE, w tym w ramach RRF, zwiększą się, dostarczając dodatkowego impulsu do wzrostu gospodarczego w drugiej połowie 2023 r. Prognozowany poziom inflacji w 2023 r. wynosi 7,9%. Natomiast w 2024 r. inflacja ma zmniejszyć się do 1,5%, głównie w wyniku spadku cen energii i spowolnienia wzrostu pozostałych cen, z wyjątkiem cen w usługach, które mają zwiększyć się z powodu dostosowania płac do wzrostu cen w poprzednich latach. Prognozowany wzrost PKB w 2023 r. wynosi 1,4%, a w 2024 r. – 2,7%.

Wnioski. Prognozy na lata 2023-2024 dla Słowenii, Słowacji, Łotwy, Litwy, Estonii i Chorwacji ukazują różnorodne trajektorie wzrostu gospodarczego, odzwierciedlając zróżnicowane uwarunkowania występujące w tych państwach. Sytuacja geopolityczna istotnie wpływa na prognozy z uwagi na napięcia spowodowane wojną na Ukrainie. Wspólnym zjawiskiem jest spowolnienie wzrostu PKB, chociaż jego tempo różni się między państwami. Inflacja pozostaje wyzwaniem we wszystkich analizowanych państwach, z oczekiwanym spadkiem w 2024 r. Inwestycje publiczne, często wspierane funduszami unijnymi, są wskazywane jako istotny czynnik wpływający na wzrost gospodarczy. Stopa bezrobocia generalnie ma tendencję spadkową, co jest korzystne dla wzrostu konsumpcji. Należy jednak zwrócić uwagę na relatywnie małe zróżnicowanie w prognozowanych tempach

wzrostu PKB w 2024 r., oscylujących w granicach od 2,1% w Słowacji do 3,1% PKB w Estonii, co może sugerować, że państwa regionu Europy Środkowej mają dość spójne perspektywy gospodarcze. Przewidywane trendy mogą mieć istotny wpływ na gospodarkę Polski, m.in. w zakresie kształtowania się popytu na eksport, który będzie zależał od dynamiki wzrostu gospodarczego w analizowanych państwach. Wiele wskazuje na to, że prognozowane szybkie spadki inflacji w państwach sąsiednich w 2024 r. będą dużym wyzwaniem dla polityki fiskalnej i monetarnej w Polsce.